

А. М. Сердюк, Р. В. Савіна

Марзеев Олександр Микитович

МАРЗЕЄВ Олександр Микитович (29. 03(10. 04). 1883, м. Нижній Новгород, Росія – 01. 02. 1956, Київ) – лікар-гігієніст, епідеміолог. Д-р. мед. н. (1935), професор (1940), академік АМН УРСР (1944). Заслужений діяч н. СРСР (1935). Закін. Моск. учит. інститут (1902) та університет (1911). Працював земським і військ. лікарем, 1922–34 – зав. сан. епідеміол. відділу Нар. комісаріату охорони здоров'я УСРР; водночас від 1924 – в Укр. інституті удосконалення лікарів (Харків): 1930–41 – завідувач кафедри комунал. гігієни; 1931–41, 1944–56 – директор НДІ заг. та комунал. гігієни (Харків, від 1944 – у Києві; нині Інститут громад. здоров'я ім. М. НАМНУ); 1934–41 – засн. і завідувач кафедри гігієни 1-го Харків. мед. інституту; 1941–44 – заступник директора з наукової роботи і завідувач відділу Казах. інституту епідеміології і мікробіології (Алма-Ата, нині Алмати); 1943–44 – завідувач кафедри епідеміології Алма-Атин. мед. інституту; 1944–47 – завідувач кафедри комунал. гігієни Київ. інституту удосконалення лікарів; водночас 1944–56 – зав. однойм. каф. Київ. мед. інституту. Засн. і ред. ж. «Профилактическая медицина» (1922–37). Наукові дослідження: організація сан. справи, гігієна сільс. житл. будівництва, води і водопостачання насел. місць; проблеми забруднення атмосфер. повітря пром. викидами, стан очистки стіч. вод; гігієн. проблеми розвитку пром. Донбасу й укр. села. Організатор боротьби з епідеміями холери, дифтерії, туберкульозу та ін. хвороб у 1920–25. Ініціював створення СЕС у СРСР та розроблення проекту сан. законодавства в Україні. Написав «Підручник гігієни для фельдшерських шкіл» (1948; перевид. 12 разів, зокрема рос., польс., угор., китай. та ін. мовами) та кн. «Записки санитарного врача» (1965; обидва – Київ). У Дніпрі та Києві встановлено погруддя М.

Основні праці

О санитарной организации на Украине // Профилакт. медицина. 1922. № 1; Эпидемическое состояние Украины к концу 1922 г. // Там само. № 4–5; Жилища и санитарный быт сельского населения Украины. Х., 1927; Эпоха великих эпидемий 1920–1922 // Профилакт. медицина. 1927. № 11; Санітарна станція як комплексна форма санітарної організації // Там само. 1932. № 7–8; Планировка и реконструкция колхозного села. К., 1941; Коммунальная гигиена. Москва, 1968 (співавт.).

Рекомендована література

1. Калюжний Д. М., Шахбазян Г. Х. Марзеев О. М.: До 70-річчя з дня народж. // МедЖ. 1953. Т. 23, № 4;
2. Грандо А. А. А. Н. Марзеев – крупнейший организатор санитарного дела на Украине // СЗ. 1957. № 6;
3. Шандала М. Г. О. М. Марзеев. К., 1976.

Бібліографічний опис:

Марзеєв Олександр Микитович / А. М. Сердюк, Р. В. Савіна // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-63614>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).